

В.А. КУЧИНСЬКИЙ, к.е.н., доцент НТУ «ХПІ», м. Харків

НОРМУВАННЯ ПРАЦІ ЯК ОСНОВА ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ПЕРСОНАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

Важливою складовою механізму господарювання на виробничому рівні було і залишається нормування праці. Останнє необхідне за будь-якого доцільно організованого трудового процесу. Сутність нормування праці полягає у проектуванні раціональних трудових процесів та встановленні прогресивних, обґрунтованих норм праці.

Найважливіші задачі нормування праці у сучасних умовах – послідовне поліпшення організації праці та виробництва; зниження трудомісткості продукції; посилення матеріальної зацікавленості робітників в підвищенні ефективності виробництва, упровадженні досягнень науки та техніки, прогресивної технології; підтримка економічно обґрунтованих співвідношень між ростом продуктивності праці та заробітною платнею.

Недоліки у нормуванні праці підривають стимулюючу роль заробітної платні, стримують виявлення внутрівиробничих резервів, перешкоджають раціоналізації виробництва, використанню науково-технічних досягнень. Таким чином, проблема удосконалення нормування праці в сучасних умовах є однією з найважливіших у промисловості. Її рішення сприятиме розвитку виробництва, зменшенню собівартості продукції, а отже і її ціни, збільшенню прибутків на підприємствах, які дадуть змогу їм розвиватися.

Нормування лежить в основі планування. На усякому підприємстві робота здійснюється у відповідності з бізнес-планом, який представляє собою обґрунтований прогноз його виробничої, технічної та фінансово-господарської діяльності. В основі розробки бізнес-плану лежить система норм витрат робочого часу, витрат основних та допоміжних матеріалів, електроенергії, палива, води, норм амортизаційних відрахувань і так далі. При цьому норми витрат робочого часу займають особливе місце, бо служать вихідним матеріалом для розрахунку основних елементів бізнес-плану підприємства.

Для забезпечення певної ефективності виробництва вкрай важливо оптимізувати витрачання усіх видів ресурсів, що використовуються для цього: живої праці, сировини і матеріалів, палива й енергії, інструментів тощо. Першим кроком до такої оптимізації є нормування, тобто обґрунтоване визначення кількості конкретних ресурсів, об'єктивно потрібної для ведення економічно ефективного виробництва за досягнутого рівня розвитку продуктивних сил суспільства.

Отже, йдеться про певну об'єктивну міру витрачання ресурсів на одиницю продукту, що виробляється. Будь-який надлишок у витрачанні ресурсів негайно збільшить собівартість продукції і тим самим зменшить прибуток підприємства. Невиправдана економія ресурсів також не вигідна, бо призводить до погіршення якості продукції. А це за умов ринкових відносин для підприємства може обернутися більшими збитками, ніж було заощаджено на економії ресурсів.

Усе це повною мірою стосується і живої праці. Зайві люди на виробництві – це низька продуктивність праці й висока собівартість продукції за рахунок невиправданих виплат заробітної плати. Менша за об'єктивно потрібну чисельність персоналу дає деяку економію на заробітній платі, але призводить до диспропорції між різними структурними підрозділами, порушення виробничого ритму з усіма негативними наслідками.

Отже, нормування як процес визначення об'єктивно необхідних витрат робочого часу в усіх сферах діяльності людини є однією із найважливіших складових суспільної організації праці.

Розробка якісних нормативів для нормування праці і широке впровадження їх на виробничих підприємствах є важливим заходом, що дасть можливість удосконалювати існуючі технологічні процеси й організацію праці, забезпечувати підвищення продуктивності праці, тим самим даючи можливість успішно розвиватися і конкурувати підприємствам на ринку.

Обґрунтування нормативів праці повинне здійснюватися з урахуванням комплексу технічних, економічних, психофізіологічних і соціальних факторів. Сутність такого обґрунтування складається насамперед у виборі оптимальних варіантів технологічного і трудового процесів.

Список літератури: **1.** *Кучинський В.А.* Розробка та застосування якісних нормативів праці як основа підвищення ефективності роботи підприємства / В.А. Кучинський, Д.Ю. Крамської // *Бізнес-Інформ.* – Харків: ВД “ІНЖЕК”, 2013. – №4. – С. 293-298. **2.** *Кучинський В.А.* Підвищення ефективності процесу управління продуктивністю праці на підприємстві / В.А. Кучинський // *Вісник НТУ “ХПІ”.* – Харків: НТУ “ХПІ”. – 2012. – №15. – С. 162-168. **3.** *Экономика и организация труда: Учебное пособие / Под ред. Перервы П.Г., Погорелова Н.И., Дюжева Г.В.* – Харьков: НТУ „ХПИ”, 2006. – 588 с.